

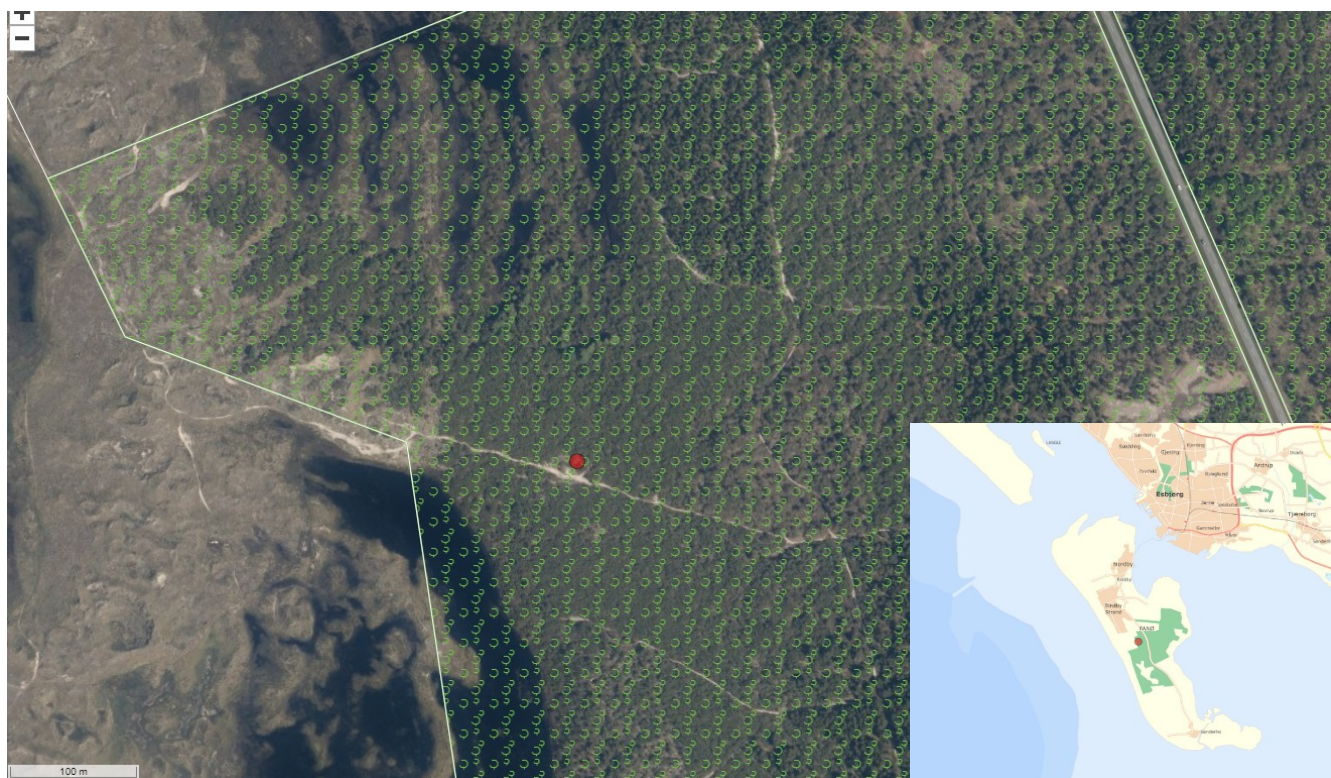
Naturstyrelsen Blåvandshuk
Åholtvej 1
6840 Blåvandshuk

Østjylland
J.nr. 2021 - 61658
Ref. MXUHR
Den 8. november 2022

Dispensation til opsætning af en Dambo troldeskulptur på matr. nr. 292a Rindby By, Nordby i Fanø Kommune

Afgørelse

Miljøstyrelsen giver hermed dispensation efter skovloven til opsætning af en skulptur (Land Art) på matr. nr. 292a Rindby By, Nordby, som ligger i Fanø Kommune. Projektet vedrører ca. 100 m² fredskovspligtigt areal. Projektets placering og omfang fremgår af nedenstående kort.

Figur 1. Rød cirkel viser omtrentlig placering af skulptur. Fredskov grøn træsignatur.

Vilkår

1. Projektet skal gennemføres som ansøgt den 16. november 2021, samt efter oplysninger indgivet til Miljøstyrelsen i tidligere ansøgning (sagsnr. 2020-24824) angående udformning af skulpturen mm.
2. Skulpturen skal opføres i naturmaterialer, dog kan trolden som ansøgt bygges op med indre konstruktion af stål. Der må ikke indgå elementer af plastik, biler eller lignende. Hvis skulpturen males, må der kun anvendes jordfarver, sort eller svenskrød.
3. Selve troldens dimensioner må ikke overstige 5 x 5 x 5 meter og det samlede areal, der inddrages til skulpturen, må ikke overstige 10 x 10 meter.
4. Når skulpturens funktion ophører eller den forfalder, skal den fjernes, og arealet skal reetableres til skov eller natur i overensstemmelse med skovlovens §§ 8-10.

Der stilles ikke vilkår om erstatningsskov, fordi det påvirkede areal er under mindstekravet for vilkår om erstatningsskov.

Afgørelsen er truffet i medfør af § 38, jf. § 11, stk. 1, og § 39 i skovloven (lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019) og § 2 i bekendtgørelse om erstatningsskov og særlige regler vedrørende kystbeskyttelse på fredskovspligtige arealer mv. (nr. 60 af 21. januar 2019).

Denne afgørelse vedrører kun forholdet til skovloven. Du skal derfor være opmærksom på, om der er planlægningsbestemmelser, fredninger, servitutter eller tilladelser efter anden lovgivning, som kan være nødvendig for gennemførelse af det ansøgte.

Dispensationen bortfalder, hvis projektet ikke er påbegyndt senest 3 år efter, at dispensationen er meddelt, jf. skovlovens § 42.

Dispensationen må ikke udnyttes, før klagefristen på 4 uger er udløbet. En rettidig klage har opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Fortidsminder

Hvis der under arbejdet træffes jordfaste fortidsminder, skal arbejdet straks standses, og anmeldes til det lokale arkæologiske museum.

Dette fremgår af museumslovens § 27. Der henvises yderligere til § 25 i samme lov, der fastslår, at den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres, før igangsætning af arbejdet kan anmode vedkommende kulturhistoriske museum om at tage stilling til, om arbejdet indebærer risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder.

Redegørelse for sagen

Miljøstyrelsen modtog den 16. november 2021 ansøgning efter skovloven hvor Naturstyrelsen Blåvandshuk søger om dispensation fra Skovloven til i samarbejde med Fanø Kommune at lade en "Thomas Dambo" trold opstille i Fanø Plantage på matr. nr. 292a Rindby By, Nordby som er ejet af Naturstyrelsen.

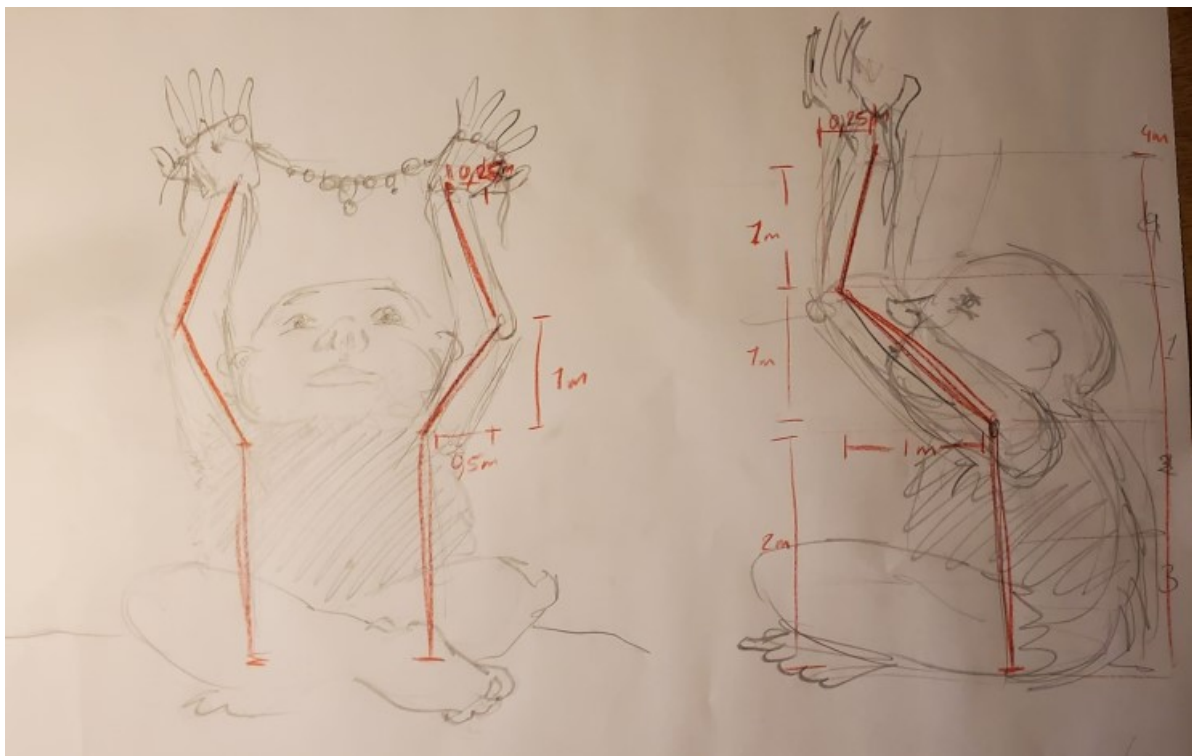
Miljøstyrelsen har den 14. august 2020 givet dispensation til opstilling af samme trold på matr. nr. 292a Rindby By, Nordby i Fanø Kommune.

Naturstyrelsen informerer om, at tilladelsen aldrig blev udnyttet fordi der opstår usikkerhed om en endelig tilladelse. I stedet blev trolden flyttet til en anden placering uden for fredskov. Denne placering er nu opgivet både af praktiske hensyn, men også af hensyn til konceptets nære sammenhæng mellem naturoplevelse, miljøhensyn, eventyr og genbrug. Fanø Kommune har på ny henvendt sig til Naturstyrelsen om muligheden for opstilling et egnet sted i plantagen. På den baggrund er der nu søgt om tilladelse til en ny placering, og flytning af skulpturen til et sted i plantagen der ikke berører naturtyper eller forstyrrer arter. Arealet, hvor Dambo trolden ønskes opsat er en gammel bjergfyrbevoksning.

Der ansøges om opsætning af en skulptur af kunstneren Thomas Dambo. Skulpturen er en siddende trold der holder hænderne op i luften. På figur 2 ses en skitse over skulpturen.

Skulpturen består af en sammensætning af genbrugstræ, nyt konstruktionstræ samt en indre konstruktion af stål. Konstruktionen vejer mellem 1,5-2 ton. Det samlede påvirkede areal forventes at blive på 10 x 10 meter. Ansøger oplyser, at skulpturen forventes at holde op til 10 år, hvorefter den bliver fjernet.

Konceptet bag trolden er at dens placering skal være hemmelig. For at finde trolden skal de besøgende igennem en skattejagt, hvor de igennem www.trollmap.com og fysiske spor og koder, der er placeret på andre steder på øen, er medvirkende til at få kendskab til troldens endelige placering.

Figur 2: Skitse af Thomas Dambo trolden der skal placeres på matr. nr. 292a Rindby By, Nordby i Fanø Kommune. De røde streger angiver det indre stål-skelet. Skitsen er fremsendt af ansøger.

Eksempler på lignende skulpturer fremgår af billederne nedenfor (figur 3).

Figur 3: Eksempler på lignende skulpturer af Thomas Dambo. Billederne er fremsendt af ansøger.

Bilag IV-arter

Der er ikke registreret nogle bilag IV-arter, jævnfør habitatdirektivets liste over bilag IV-arter, i nærområdet. Den nærmeste observeret bilag IV-art er spidssnudet frø (*Rana arvalis*) knap 100 m vest for skulpturens placering.

Skulpturen opsættes i umiddelbar nærhed til en sti der går fra landevejen igennem plantagen og videre ud til klitterne, som efter ansøgers oplysninger er meget brugt i forvejen. Arealet er ikke beskyttet efter naturbeskyttelsesloven. Der er tale om en gammel bjergfyrbevoksning.

Miljøstyrelsen finder at der er tale om et anlæg af så begrænset omfang og med en så begrænset, direkte indvirkning på arealet, at det i sig selv ikke vil få væsentlig, negativ indvirkning på spidssnudet frø eller andre eventuelle bilag IV arter.

Dambo troldene har andre steder i landet medført øget publikumsbesøg. Miljøstyrelsen vurderer, at selv om trolden også her vil medføre forøget publikumsbesøg, så gør placeringen af trolden ved en i forvejen meget publikumsbesøgt vejstrækning, at øget publikumstryk vil være uden betydning for eventuelle bilag IV arter.

Det ansøgte vil efter Miljøstyrelsens vurdering ikke medføre beskadigelse af de plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Natura 2000-område

Arealet er beliggende i et Natura 2000-område, nr. 89 Vadehavet, som specifikt for det her behandlede areal ligger inden for habitatområde H78 'Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde' og fuglebeskyttelsesområde F53 'Fanø'.

Udpegningsgrundlaget for hhv. habitat og fuglebeskyttelses-området ses i nedenstående oversigt.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 78		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Flodmunding (1130)
	Vadeflade (1140)	Lagune* (1150)
	Bugt (1160)	Rev (1170)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Vadegræssamfund (1320)
	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klithede* (2140)	Havtornklit (2160)
	Grårisklit (2170)	Skovklit (2180)
	Klitlavning (2190)	Visse-indlandsklit (2310)
	Græs-indlandsklit (2330)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Stilkeke-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Grøn kølleguldsmed (1037)	Bæklampret (1096)
	Flodlampret (1099)	Havlampret (1095)
	Laks (1106)	Snæbel* (1113)
	Stavsild (1103)	Odder (1355)
	Gråsæl (1364)	Spættet sæl (1365)
	Marsvin (1351)	
Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 53		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Lysbuget knortegås (T)
	Rørhøg (Y)	Vandrefalk (T)
	Klyde (Y)	Strandskade (T)
	Hvidbrystet præstekrave (Y)	Strandhjejle (T)
	Islandsk ryle (T)	Sandløber (T)
	Almindelig ryle (TY)	Dværgterne (Y)
	Splitterne (T)	Sandterne (Y)
	Havterne (Y)	Natravn (Y)
	Blåhals (Y)	

Oversigt over udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 78 og Fuglebeskyttelsesområde nr. 53. Oversigten gengivet fra Natura-2000 Basisanalyse 2022-2027 fra Miljøstyrelsens hjemmeside¹

Thomas Dambo trolden kommer til at påvirke et areal på højst 100 m² som er placeret uden for udpegede naturtyper, i et område med bjergfyrrer. Der er heller ikke registreret arter på udpegningsgrundlaget i eller nær området hvor skulpturen op-sættes.

¹ <https://mst.dk/media/235615/n89-vadehavet-revideret-basisanalyse-2022-27.pdf>

En eventuel indvirkning på fuglearterne natravn og vandrefalk vurderes at være af underordnet betydning, pga. det lille areal der inddrages ved et i forvejen meget brugt skovspor. De øvrige fuglearter er primært tilknyttet vådområder, og vurderes derfor ikke at blive påvirket.

Derfor vurderes skulpturen ikke at medføre betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Dispensation fra fredskovsplikten skønnes derfor ikke at indebære en forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller at medføre betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Begrundelse for afgørelsen

Efter skovlovens § 11, stk. 1, må der på fredskovspligtige arealer ikke opføres bygninger, etableres anlæg eller gennemføres terrænændringer, som ikke er nødvendige for skovdriften, eller anbringes affald. Efter § 38 kan der gives dispensation hertil, når særlige grunde taler for det.

Praksis for dispensation er meget restriktiv. I praksis gives kun dispensation, hvis der ikke kan findes en placering uden for fredskov, og hvis hensynet til overordnede samfundsmæssige formål vejer tungere end hensynet til at bevare arealet som fredskov.

Der er dog en mere lempelig praksis, når det gælder mindre anlæg, hvis formål er at tilgodese rekreative oplevelser for den almindelige skovgæst, såfremt det ikke påvirker særlige naturværdier i skoven.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at anlægget har et beskedent omfang. Opsætningen af skulpturen kan rummes inden for skovlovens alsidige formål om bæredygtig skovdrift, da den understøtter friluftslivet i skoven og bidrager til den rekreative brug af området.

Miljøstyrelsen finder, at skulpturen ikke har en væsentlig påvirkning på eventuelle særlige naturværdier i fredskoven, da den placeres i et område bevokset med bjergfyr. Hertil har Miljøstyrelsen også vurderet, at skulpturen ikke vil medføre forringelse af naturtyper eller levesteder for arter, eller at medføre betydelig forstyrrelse af arter, da placeringen er ved en i forvejen velbesøgt sti.

Endelig har Miljøstyrelsen i sin vurdering lagt vægt på, at skulpturens visuelle udtryk ikke er dominerende i landskabet, da den er opbygget af naturmaterialer.

På den baggrund finder Miljøstyrelsen, at der kan gives dispensation til det ansøgte på de ovennævnte vilkår.

Klagevejledning mv. jf. § 60 og §§ 62 – 64 i skovloven

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagefristen er 4 uger fra afgørelsen er givet af Miljøstyrelsen.

Følgende er klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen.
- Enhver, som i øvrigt har en individuel væsentlig interesse i sagen.

- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En klage sendes via Klageportalen ved at logge på www.borger.dk eller www.virk.dk med dit NemID og derefter anvende selvbetjeningsløsningen. Klagen vil indledende blive behandlet af Miljøstyrelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Miljøstyrelsen på Klageportalen. Ved indgivelse af klage, skal der betales et gebyr på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser klager, der kommer uden om Klageportalen, hvis der forinden ikke er ansøgt om og bevilliget ”fritagelse for brug af Klageportalen”. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen videresender herefter til anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som herefter træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for domstolene, skal sagen anlægges inden 6 måneder fra meddelelsen af afgørelsen.

Du er velkommen til at ringe til Miljøstyrelsen på tlf. nr. 7254 4000, hvis du har spørgsmål til afgørelsen.

Med venlig hilsen

Max Uhrenholt
+45 22 19 65 05
mxuhr@mst.dk

Kopi til:

Naturstyrelsen Blåvandshuk, CVR nr. 33157274
Søren Rask Jessen, Naturstyrelsen Blåvandshuk, SRJ@nst.dk
Esbjerg Kommune, Teknik og Miljø, miljo@esbjergkommune.dk
Mette Kirkebjerg Due, Esbjerg kommune, mkdu@esbjergkommune.dk
Fanø Kommune, CVR.nr. 31210917
Jacob Kristian Bay, Fanø Kommune, bgsejb@fanoe.dk
Fredrik Wandall, Fanø Kommune, bgtmfhw@fanoe.dk
Dansk Ornitologisk Forening, CVR.nr. 54752415
Dansk Ornitologisk Forening Fanø, fanoe@dof.dk
Dansk Botanisk Forening, CVR.nr. 20538228
Danmarks Naturfredningsforening, CVR.nr. 60804214
Danmarks Naturfredningsforening Fanø, fanoe@dn.dk

Friluftsrådet Sydvestjylland, CVR.nr. 56230718
Lepidopterologisk Forening, CVR.nr. 35261141

Miljøstyrelsen er bemyndiget til at træffe afgørelse i henhold til skovloven på miljøministerens vegne, jævnfør § 27 i bekendtgørelse om delegation af opgaver og beføjelser til Miljøstyrelsen (nr. 1514 af 25. juni 2021).